

STICHTING TOT BEHOUD VAN MONUMENTEN IN DE GEMEENTE SÚDWEST-FRYSLÂN

JAARVERSLAG 2018

*Bezoekadres: Stadslaan 75, IJlst
Postadres: Postbus 11, 8650 AA IJlst
Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI)
IBAN NL 23 RABO 0325 5695 68
E-mail: info@stichtingmonumentenswf.nl
Website: www.stichtingmonumentenswf.nl*

1. Jaarverslag

De jaarverslaggeving van een Organisatie zonder winststreven bevat, volgens Richtlijn 640 (aangepast 2016), ondermeer een bestuursverslag, waarin ten minste opgenomen:

- De omschrijving van de doelstelling.
- De samenstelling van het bestuur.
- Een verslag van de activiteiten.

1.1 Statutaire naam

Bij notariële akte van 29 december 2010 is opgericht de stichting met de naam: **Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Súdwest Fryslân.**

De stichting heeft haar zetel in de gemeente Súdwest-Fryslân.

De stichting is ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 51616009.

De Belastingdienst heeft de stichting per 1 januari 2011 aangemerkt als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). De aanmerking geldt voor onbepaalde tijd.

1.2 Omschrijving van de doelstelling

Artikel 2 van de statuten stelt dat het doel van de stichting is het:

- a. bevorderen van de instandhouding van monumenten als bedoeld in de Monumentenwet 1988 en/of de gemeentelijke Erfgoedverordening, voor zover gelegen binnen de grenzen van de gemeente Súdwest-Fryslân;
- b. verrichten van alle verdere handelingen, die met het genoemde onder a. in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn;
- c. beheren van de monumenten.

De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

- a. het in juridische eigendom verwerven van monumenten als hiervoor omschreven;
- b. het (doen) restaureren en onderhouden van de verworven monumenten;
- c. nauw contact te onderhouden met de verantwoordelijke gemeentebestuurders van de gemeente Súdwest-Fryslân;
- d. het vergroten van het draagvlak onder de bevolking voor de monumenten;
- e. de verwerving van geldmiddelen;
- f. alle andere wettige middelen die voor het doel bevorderlijk kunnen zijn.

1.3 Samenstelling van het bestuur

De samenstelling van het bestuur per 31 december 2018 is als volgt:

Naam	Functie	Periode	Rooster van aftreden
J.W. Boekhoven	Voorzitter	3 ^e	2023
R. Boersma	Secretaris	3 ^e	2022
A.A. Hoekema	Penningmeester	3 ^e	2020
Mevrouw W. Chr. Vroegindeweyj	Vicevoorzitter	3 ^e	2021
Mevrouw Y. Attema	Bestuurslid	3 ^e	2020
B.J. v.d. Broek	Bestuurslid	3 ^e	2021
Mevrouw A. Koopmans - Walinga	Bestuurslid	3 ^e	2022
H. Smid	Bestuurslid	3 ^e	2023

De leden van het bestuur worden door het bestuur benoemd voor een periode van maximaal vier jaar en zijn na verloop van deze periode steeds direct (her)benoembaar voor een zelfde periode, met een maximum van drie periodes.

In de vergadering van 15 november 2018 zijn de heren J.W. Boekhoven en H. Smid bij acclamatie herbenoemd.

Het bestuur heeft in 2017 een profielschets vastgesteld die in de toekomst gebruikt kan worden als richtlijn bij de invulling van vacatures in het bestuur.

1.4 Verslag van de activiteiten van de stichting

In dit verslag doet het bestuur schriftelijk verslag omtrent de gang van zaken en het gevoerde beleid in 2018.

Vergaderingen

Het bestuur kwam in het verslagjaar vier keer in vergadering bijeen in de aanbouw van de molen te Witmarsum. Daarnaast hebben bestuursleden diverse gesprekken gevoerd met tal van personen en/of instanties over uiteenlopende onderwerpen betrekking hebbende op het behoud van de monumenten in het bezit van de stichting.

Contacten met gemeente

Met betrekking tot het verwezenlijken van de doelstelling van de stichting onderhoudt het bestuur nauw contact met de verantwoordelijke bestuurder(s) van de gemeente Súdwest-Fryslân. Tijdens een aantal besprekingen met de portefeuillehouder wethouder mevrouw Stella van Gent zijn ondermeer de begroting 2018 en de jaarrekening 2017 van de stichting aangeboden, waarbij tevens allerlei zaken aangaande onze stichting en haar objecten zijn besproken.

Op 13 september 2018 heeft wethouder mevrouw van Gent een bezoek gebracht aan onze stichting. Daarbij zijn tal van zaken besproken en zijn een aantal objecten bezocht. Ondermeer is gesproken over de klachten inzake de geluidsoverlast vanuit de Broerekerk

naar de omwonenden. Daarbij is ook aan de orde geweest het aanbrengen van aanpassingen/voorzieningen met een geluidwerend effect.

Verhuur objecten

Met ingang van 1 januari 2017 worden inzake de verhuur van de Broerekerk de volgende tarieven gehanteerd:

- Normaal tarief: € 250,- per dagdeel en € 25,- per dag voor opbouw en afbreken, borg € 200,-. Hieronder valt ook een huwelijksvoltrekking;
- 'Bolswarder' tarief: € 75,- per dagdeel en € 15,- per dag voor opbouw en afbreken, borg € 100,-. Er is een lijst met Bolswarder activiteiten die hiervoor in aanmerking komen; dit tarief geldt ook voor particulieren en stichtingen woonachtig dan wel gevestigd in Bolsward.

Elke drie jaren vindt er een indexering c.q. aanpassing van de tarieven aan de 'markt' plaats.

In de huurovereenkomst is een bepaling opgenomen over de annulering van de huur. Zie ook onze site: www.stichtingmonumentenswf.nl/verhuur-broerekerk

De kerktoeren te Workum is in 2018 wederom gedurende een periode van drie maanden verhuurd en met de Stichting It Tointsje Leech is een huurovereenkomst gesloten aangaande het object Vuurtoeren van Workum.

Geluidoverlast en andere zaken Broerekerk

Ook in 2018 heeft het bestuur veel tijd en zorg moeten besteden aan de verhuur en de openstelling van de Broerekerk. Met uitzondering van de momenten waarop de kerk is verhuurd, is deze voor een ieder open van ca. 9.00 uur tot ca. 18.00 uur. De afgelopen jaren was de kerk meestal ook 's avonds open. Op verzoek van de omwonenden is, na veel geluidoverlast, besloten de kerk voortaan 's avonds niet meer open te zetten voor publiek. In de wintermaanden is de openstelling een aantal uren korter.

Met de vrijwilliger voor de Broerekerk is indringend gesproken over allerlei zaken rondom de verhuur en de openstelling. Dit heeft geresulteerd in een aantal basistaken en afspraken die op schrift worden gesteld. De uit het bestuur geformeerde werkgroep Broerekerk houdt dienaangaande de vinger aan de pols.

Met de burenen van de Broerekerk en met de gemeente is veelvuldig gesproken over de problematiek met betrekking tot de geluidsoverlast, veroorzaakt door bepaalde activiteiten in de Broerekerk en door spontane bezoekers. De kerk werkt als een klankkast en lijkt het geluid naar de burenen toe te versterken.

Door het bestuur is daarom besloten tot het aanbrengen van geluidwerende voorzieningen. Aan Bouwbedrijf Vallinga –de Jong is opdracht gegeven tot het dichtmaken van de opening tussen de dakgoot en de muur. Tevens is aan D&O Bouwglas BV opdracht gegeven tot het aanbrengen van geluidwerende voorzetramen aan de binnenkant van de kerk.

Ook de plaatsing van het glas-in-lood raam in het koor is mede van belang voor de geluidwering. Dit glas zal door en voor rekening Stichting Bolswards Historie in 2019 worden aangebracht.

Korenmolen De Onderneming te Witmarsum

Onze vrijwillige molenaar van de korenmolen te Witmarsum, mevrouw Christa Bruggenkamp, heeft in de bestuursvergadering van februari 2018 haar plannen/ideeën aangaande de molen toegelicht. Gedacht wordt aan het inrichten van een ruimte voor het bakken en verkopen van brood met meel dat in de molen is gemalen. In een tweede fase kan vervolgens worden gestart met de verkoop van belegde boterhammen en koffie/thee.

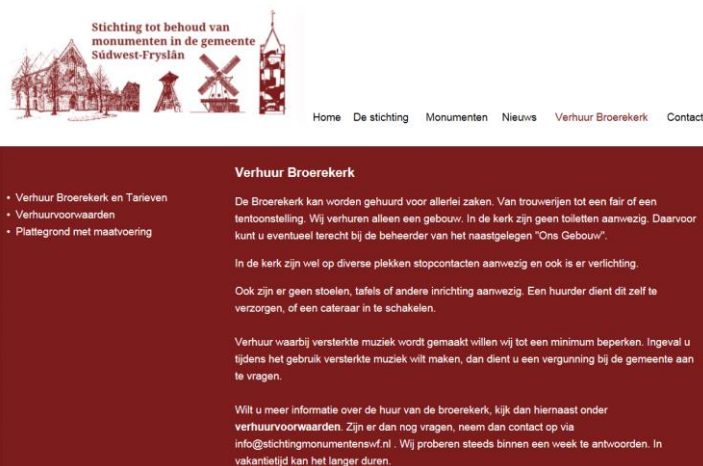
Hiervoor wordt een ‘businessplan’ geschreven. De bedoeling is dat er een combinatie komt van horeca en bezichtiging van de molen. Het bestuur gaat op voorhand akkoord met de planontwikkeling.

Publiciteit

De website www.stichtingmonumentenswf.nl informeert belangstellenden omtrent de stichting en haar monumenten.

Tevens wordt actuele informatie gegeven over het verloop van restauraties of van andere activiteiten van onze stichting. In het verslagjaar is de website waar nodig/wenselijk aangepast en aangevuld.

Bestuurslid mevrouw Y. Attema is webmaster en technisch adviseur de heer H. Haitsma verwerkt de gegevens met betrekking tot de verhuur van de Broerekerk.

Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Súdwest-Fryslân

Home De stichting Monumenten Nieuws Verhuur Broerekerk Contact

Verhuur Broerekerk

- Verhuur Broerekerk en Tarieven
- Verhuurvoorwaarden
- Plattegrond met maatvoering

De Broerekerk kan worden gehuurd voor allerlei zaken. Van trouwerijen tot een fair of een tentoonstelling. Wij verhuren alleen een gebouw. In de kerk zijn geen toiletten aanwezig. Daarvoor kunt u eventueel terecht bij de beheerder van het naastgelegen "Ons Gebouw".

In de kerk zijn wel op diverse plekken stopcontacten aanwezig en ook is er verlichting.

Ook zijn er geen stoelen, tafels of andere inrichting aanwezig. Een huurder dient dit zelf te verzorgen, of een cateraar in te schakelen.

Verhuur waarbij versterkte muziek wordt gemaakt willen wij tot een minimum beperken. Ingeval u tijdens het gebruik versterkte muziek wilt maken, dan dient u een vergunning bij de gemeente aan te vragen.

Wilt u meer informatie over de huur van de broerekerk, kijk dan hiernaast onder **verhuurvoorwaarden**. Zijn er dan nog vragen, neem dan contact op via info@stichtingmonumentenswf.nl. Wij proberen steeds binnen een week te antwoorden. In vakantietijd kan het langer duren.

Interne organisatie

Het boekjaar van de stichting is gelijk aan het kalenderjaar. De penningmeester legt jaarlijks uiterlijk voor één april aan het bestuur rekening en verantwoording af van het door hem/haar in het voorgaande boekjaar gevoerde beheer.

In het door het bestuur vastgestelde huishoudelijk reglement (juni 2011) zijn bepalingen opgenomen betreffende ondermeer:

- het rooster van aftreden van bestuursleden;

Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Súdwest Fryslân - jaarverslag 2018

- het aanbieden van de begroting, een tussentijdse rapportage en de jaarrekening aan het bestuur;
- het instellen van commissies voor bepaalde taken;
- inkoop en aanbesteding;
- de vrijwilligers van de stichting.

Met betrekking tot de inkoop en aanbesteding is bepaald dat er een aanbesteding moet plaatsvinden wanneer de kosten boven de € 25.000,00 worden geraamd. De aanbestedingen zijn de laatste jaren heel scherp; daar staat tegenover dat alle meerwerk in rekening wordt gebracht. Daarom is in de bestuursvergadering van 12 februari 2015 besloten het bedrag van € 25.000,00 te verhogen naar € 50.000,00.

Privacyverklaring

In de bestuursvergadering van 6 september 2018 is het privacy statement van de stichting vastgesteld. Hierin is aangegeven hoe de stichting, op een zorgvuldige wijze, omgaat met persoonsgegevens. Verwezen wordt naar de website van de stichting – zie onder het kopje De stichting.

Beleidsplan 2013-2016

In het beleidsplan zijn ondermeer beschreven de missie en doelen en is aandacht gegeven aan de stand van zaken, ontwikkelingen en knelpunten. Het beleidsplan dient te worden geactualiseerd.

Ondersteuning stichting

Van het Steunpunt Monumentenzorg Fryslân is, voor de uitvoering van (technische) werkzaamheden van de stichting, ook in 2018 de heer Harm Haitzma voor gemiddeld 12,15 uren per week (op jaarbasis maximaal 570 uur) ingehuurd. De werkelijk invulling in 2018 kwam uit op 370 uren.

In het gemeentekantoor te IJlst heeft de gemeente een flexplek beschikbaar gesteld aan de stichting.

De stichting wordt voorts ondersteund door 17 vrijwilligers. Zij verrichten met betrekking tot 'hun' monument veel werkzaamheden die het beheer en de instandhouding ondersteunen.

De vrijwilligersmiddag is gehouden op 7 juli 2018. Als uitvalbasis fungeerde de korenmolen De Onderneming te Witmarsum. Tevens werd een bezoek gebracht aan de kerk in Schettens met de familiegrafkelder van Schelte van Aysma.

De afsluiting van de aansprekende bijeenkomst met een hapje en een drankje was weer bij de molen.

Mevrouw Reino Elzinga-van der Velde zet zich in als vrijwilliger voor de stichting door als notulist van de bestuursvergaderingen te fungeren, waarvoor een vrijwilligersbijdrage is vastgesteld.

Het bestuur heeft, op basis van de conclusie dat er betreffende het "vrijwillige/onbetaalde" karakter van de functie van penningmeester, onevenredig veel werk moet worden besteed aan de financiële administratie. Besloten is daarom voor de uitvoering en de kosten van de administratieve werkzaamheden van de stichting een vrijwilligersvergoeding te verstrekken.

**Stichting tot behoud van monumenten in de
gemeente Súdwest Fryslân - jaarverslag 2018**

Archief stichting

In overleg en samenwerking met de gemeente wordt, door middel van een werkervaringsplek, het archief van de stichting gedigitaliseerd. Eind 2018 zijn de werkzaamheden bijna afgerond.

Bezit van de stichting

Per 31 december 2018 zijn in eigendom van de stichting de navolgende 23 registergoederen:

Registergoed	Adres	Postcode	Plaats
Voormalige Broerekerk	Broereplein 10	8701 JC	Bolsward
Kerktoeren Burgwerd	Kerkhof 1	8742 KT	Burgwerd
Amerikaanse windmotor Hartwert	Kloostervaart	8741 KC	Hartwert
Kerktoeren Gaast	Zeedijk 9	8757 JV	Gaast
Kerktoeren Ferwoude	Buren 2	8761 PC	Ferwoude
Kerktoeren Parrega	Kerkbuurt 3	8763 MK	Parrega
Amerikaanse windmotor Tjerkwerd	Jousterperweg	8765 PD	Tjerkwerd
Kerktoeren Pingjum	Grote Buren 8	8749 GE	Pingjum
Korenmolen De Onderneming	Molenweg 23A	8748 BL	Witmarsum
Kerktoeren Hindeloopen	Kerkstraat 1	8713 KG	Hindeloopen
Kerktoeren Koudum	Smidsweg 2	8723 BD	Koudum
Kerktoeren Molkwerum	Tsjerkestrjitte 14	8722 HJ	Molkwerum
Kerktoeren Warns	Buorren 37	8721 GN	Warns
Klokkenstoel Skarl	Skarl 9	8721 EX	Warns
Kerktoeren Workum	Merk 5	8711 CL	Workum
Kerktoeren Folsgare	Tsjearddyk 54	8773 KN	Folsgare
Kerktoeren Gauw	Boeyengastrjitte 43	8627 SE	Gauw
Kerktoeren IJlst	Eegracht 48	8651 EG	IJlst
Klokkenstoel met begraafplaats Indijk	Indijk 7	8550 AA	Indijk
Kerktoeren Nijland	Tsjerkegreft 2	8771 SJ	Nijland
Klokkenstoel met begraafplaats Smelbrêge	Smelbrêge 1	8552 MN	Smelbregge
Klokkenstoel Ypecolsga	Ypecolsga 14	8554 RD	Ypecolsga
Vuurtoren van Workum	Hylperdyk 4	8711 HJ	Workum

Verzekeringen

De 23 objecten zijn op basis van de Monumentenverzekering Comfort (Broerekerk: Subliem) ondergebracht bij Donatus te Rosmalen. Tevens wordt gebruik gemaakt van de vorkconstructie.

Bij Donatus is eveneens een milieuschadeverzekering afgesloten voor de kerktoeren van Parrega en Pingjum en de molen in Witmarsum.

Tevens is een CAR-verzekering (Construction-All-Risks) afgesloten. Met een eigen CAR-verzekering is er meer grip op de vergoeding van schades. Voor beschermde monumenten is het verplicht volgens het Besluit Rijkssubsidiering Restauratie Monumenten om een CAR-verzekering af te sluiten en komen de kosten in aanmerking voor subsidie. Vrijwilligers zijn in een eigen CAR-verzekering meeverzekerd.

Bij ASR Nederland is een aansprakelijkheidsverzekering voor bedrijven afgesloten.

Waddenfonds

Het Dagelijks Bestuur van het Waddenfonds heeft besloten dat onze stichting in aanmerking komt voor een subsidie uit het Waddenfonds. De subsidie bedraagt maximaal 49,83% van de subsidiabele kosten tot een maximum van € 200.000,00.

Kenmerken project:

Projectnaam	Monumentale Waddenzeebakens
Projectnummer	WF 221828
Geplande einddatum	31-12-2018
Omschrijving project	Het project behelst het restaureren van vijf monumenten die vroeger belangrijk waren als Waddenzeebakens en tegenwoordig belangrijk zijn als toeristische trekpleister in het Friese terpenlandschap.
Doelstelling	Het vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het wadengebied.
Outputindicatoren	5 gerestaureerde monumenten

Financiering van het project:

Kosten	Bedrag restauratie	Subsidie Waddenfonds	Bijdragen medefinanciers
Uitvoeringskosten	331.737	165.289	166.448
BTW	69.665	34.711	34.954
Totaal	401.402	200.000	201.402

De eindafrekening per 31 december 2018 moet, ondermeer vergezeld van een goedkeurende accountantsverklaring, in de maand maart 2019 worden ingediend.

1.5 Verslag activiteiten instandhouding objecten

Broerekerk te Bolsward

Er is een onderhoudscontract afgesloten voor een jaarlijkse inspectie van de dakgoten. Ieder jaar in de maand maart werkt een specialist een hele dag in de goten en lijmt de meest urgente plekken weer vast en checkt op eventuele gaatjes. In 2018 zijn deze werkzaamheden niet uitgevoerd. Dit omdat het herstel van de glaskap nog niet gereed was (diverse lekkages).

Ook is er een onderhoudscontract gesloten voor een jaarlijkse inspectie van de veiligheidslijnen.

Twee keer per jaar (maart en oktober) wordt het glas van de verschillende dakvlakken en ook het gevelglas schoongemaakt. In 2018 zijn deze werkzaamheden niet uitgevoerd. Dit omdat het herstel van de glaskap nog niet gereed was (diverse lekkages).

Deze drie verschillende onderdelen worden normaliter in maart tegelijk gepland en achter elkaar uitgevoerd zodat gebruik kan

worden gemaakt van één en dezelfde hoogwerker.

In het koepelgewelf waren nog 57 glaspanelen uit 2005 aanwezig, waarvan 11 gebroken waren. Al deze glasplaten zijn in oktober 2017 vervangen, waarvan de 11 gebroken onder garantie. Het waterdicht maken van alle kitnaden bleek lastiger dan vooraf was gedacht. In

de loop van de maand november 2017 moesten deze werkzaamheden worden gestaakt vanwege de weersomstandigheden. Deze werkzaamheden zijn in mei 2018 afgerond.

In november van het verslagjaar is gestart met het aanbrengen van het eerste deel van de geluidwerende voorzieningen. Dit betrof het dicht maken van de ruimte tussen noordgevel en dakgoot.

Ook zijn de stenen ramen hersteld en gevoegd. Dit in het kader van het jaarlijks onderhoud. Dit onderhoud was tevens nodig voor het geluidwerend maken van die ramen. Open voegwerk zou het geluid door laten. Het aanbrengen van geluidwerend glas staat

gepland in het voorjaar 2019.

Kerktoren Burgwerd

In het verslagjaar is net als in 2017 storing geweest aan het zeer oude en monumentale uurwerk. Dit uurwerk dateert zeer waarschijnlijk uit de tweede helft van de 16^e eeuw. De storing kon worden verholpen.

De toren maakt deel uit van het project Monumentale Waddenzeebakens.

In het voorjaar bleek dat er een gaatje zat in de vogelwering voor de luidgaten. Daardoor hadden de kauwtjes erg veel takken de toren ingeslept. Dit is erg nadelig voor het houtwerk omdat het veel vocht vast hout en het onder de takken gaat broeien. Het gaatje is dicht gemaakt waardoor het probleem is opgelost. Bij de eerstvolgende inspectie van de Monumentenwacht zal hen gevraagd worden de takken op te ruimen en de zolders van de toren te vegen.

Amerikaanse windmotor Hartwerd

Herstel kap boven tandwielen: deze is gemaakt conform bestaand en geschoopeerd (voorzien van een laagje metaal tegen het corroderen) en zwart gecoat.

Herstel vaan:

De gehele vaan-constructie is afgenomen met behulp van een kraan. Vervolgens is deze ontmanteld en nieuw gereproduceerd conform bestaand.

De constructie is gestraald en gecoat, en de platen zijn weer aangebracht door middel van klinknagels.

Op de plaat is de tekst (Bakker IJlst) weer aangebracht als bestaand.

Herstel windrad:

Het gehele windrad is van de toren af gehaald, en is in zijn geheel ontmanteld voor een behandelingen als stralen en coaten.

Alle bladen waren in zeer slechte staat en zijn daarom conform bestaand gestraald en grijs gecoat.

Dakruiter Gaast

Aan deze dakruiter zijn in 2018 geen onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. In 2014 is de dakruiter gerestaureerd.

In oktober was er een storing aan het monumentale uurwerk. Dit is verholpen.

Dakruiter Ferwoude

Deze dakruiter is in 2016 ingrijpend gerestaureerd. Daarom hoefde er in 2018 geen onderhoud te worden gepleegd. Sinds de restauratie wordt het oude uurwerk automatisch opgewonden.

Kerktoeren Parrega

De toren is in 2017 gerestaureerd. In 2018 is daarom geen onderhoud nodig geweest. De slaghamer sleepte aan op de klok. Dit is verholpen door de plaatselijke vrijwilliger die de toren voor de stichting 'beheerd'.

Het oude uurwerk wordt sinds 2010 automatisch opgewonden.

Amerikaanse windmotor Jousterp te Tjerkwerd

In 2014 is voor deze windmotor een technisch onderhoudscontract afgesloten met Mannen van Staal uit Leeuwarden. De molenaar die het smeren van de diverse onderdelen voor zijn rekening nam, had aangegeven dat hem dit om gezondheidsredenen niet meer lukte.

Onderdeel van dit onderhoudscontract is dat er diverse automatische vetpatronen zijn geplaatst, die ieder half jaar vervangen moeten worden. Ook in het verslagjaar is dit uitgevoerd.

In het verslagjaar is de onderbouw van de molen opnieuw geschilderd.

In het verslagjaar hadden wij een subsidieaanvraag bij het rijk ingediend voor de komende periode van 6 jaar (SIM-regeling). Een korte tijd nadat wij de aanvraag hadden ingediend, kwam bericht vanuit Den Haag, dat een jaar later het subsidiepercentage 10% omhoog zou gaan. We hebben toen besloten onze subsidieaanvraag in te trekken en een

jaar later opnieuw in te dienen. We krijgen dan 60% subsidie in plaats van 50%.

Kerktoeren Pingjum

In het verslagjaar is geen onderhoud gepleegd.

Korenmolens De Onderneming Witmarsum

In het verslagjaar ging het kruien van de molen steeds moeilijker. Na onderzoek bleek dat de zeer droge zomer van 2018 hier debet aan was. Het houtwerk was dusdanig uitgedroogd, dat de neuten waarop de kap draait, gingen kantelen. Er is het nodige herstel- en smeerwerk verricht, maar voor het overige moest de natuur zijn werk ook doen. In herfst ging het steeds beter met het kruien en in de winter bleek het verdwenen. In het verslagjaar hadden wij een subsidieaanvraag bij het rijc ingediend voor de komende periode van 6 jaar (SIM-regeling). Korte tijd hierna

kwam bericht vanuit Den Haag, dat een jaar later het subsidiepercentage 10% omhoog zou gaan. We hebben toen besloten onze subsidieaanvraag in te trekken en deze een jaar later opnieuw in te dienen. We krijgen dan 60% subsidie in plaats van 50%.

Molenaar Christa Bruggenkamp wil haar eigen bedrijfje starten in en bij de molen. Dit betreft dan vooral brood bakken van meel gemalen met de molen en dit ter plaatse te verkopen. De gemeente stelt als eis dat zij daarvoor 7 parkeerplaatsen op gemeentegrond moet aanbrengen. Deze eis is besproken met wethouder Van Gent. Aan het einde van het verslagjaar was er nog geen oplossing.

Kerktoeren Hindeloopen

Aan deze toren zijn in het verslagjaar enkele onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Het kozijntje in de westgevel bleek aan de onderzijde verrot te zijn. De houten onderdorpel is vervangen door natuursteen, omdat de plek van de onderdorpel zodanig is gesitueerd dat dit de beste oplossing is om verrotting in de toekomst te voorkomen.

Het loden dakje in de lantaarn vertoonde gebreken. Er was ook lekkage. Dit is hersteld. Bovenin de lantaarn bevinden zich diverse ijzeren beugels die zwaar door roest waren aangetast. Dezen zijn geconserveerd.

Op de 1^e omloop waren vier houten standers verrot. Dezen zijn vervangen.

Kerktoeren Koudum

Aan deze toren zijn in het verslagjaar geen onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

De schakelaar voor het luiden van de vreugdeklok was defect en is vervangen.

Kerktoeren Molkwerum

Aan deze toren zijn in het verslagjaar geen onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

Wel is de luidmotor in de toren kapot gegaan en vervangen door een nieuwe.

Kerktoeren Warns

Deze toren is in het najaar en in de winter van het verslagjaar gerestaureerd. Er zijn drie restauratieaannemers benaderd om een offerte in te dienen voor de restauratiewerkzaamheden. Uiteindelijk was bouwbedrijf S.D. v.d. Vegt uit Weidum de laagste inschrijver en is hen opdracht verstrekt voor de uitvoering.

De restauratie behelsde vooral werkzaamheden aan de spits en de dakgoot en enig werk aan de houtconstructies in de toren.

Voor het vervangen van de leien was een vergunning nodig van de gemeente. Ondanks dat er onder de leien geen vleermuizen konden huizen, stelde de gemeente toch een zogenaamde QuickScan verplicht om dit te onderzoeken. Daarvoor moest een ecologisch bureau worden gevonden om dit onderzoek uit te voeren. Ecologische bureaus hebben het erg druk en zijn zwaar onderbemenst. Daardoor lagen de prijsopgaven van verschillende bureaus erg uiteen (van € 641,- tot wel € 2.500,-).

Het bureau J.M. ecologie was de laagste inschrijver en heeft opdracht gekregen het onderzoek uit te voeren. Uit dit onderzoek bleek wat wij al wisten. Er zaten geen vleermuizen onder de leien. Toen dit rapport bij de gemeente was ingeleverd, kon de omgevingsvergunning met een vertraging van vier weken gelukkig toch nog vlot worden afgegeven en kon van der Vegt half oktober starten met de restauratiewerkzaamheden. Tijdens de klus zijn geen vleermuizen aangetroffen.

De restauratiewerkzaamheden konden voor de kerstvakantie worden afgerond. Naast het vervangen van de leien, moest ook de dakgoot flink gerestaureerd worden. Veel hout was door jarenlange lekkages uit het verleden verrot.

De beide klokken met alle toebehoren moesten ook worden gerestaureerd. De grote klok vertoonde bovendien een grote scheur en moest uit de toren worden gehaald om naar de klokkengieterij te kunnen worden gebracht. Opdracht voor deze klus was verstrekt aan Klokkengieterij Reiderland.

Om de klok uit de toren te kunnen halen moest één luidgat worden uit gebroken. Van der Vegt heeft een flink stuk metselwerk verwijderd. Nadat de klok in januari 2019 terug was gekeerd, hebben zij de muur weer conform de bestaande situatie hersteld.

De grote klok bleek nog meer gescheurd dan eerder was geconstateerd. Het werk in de klokkengieterij bleek dan ook meer tijd te kosten dan voorzien.

Daardoor kwam de klok niet meer in december terug en moest het werk in 2019 worden afgerond.

Naast subsidie van de Rijksdienst voor het cultureel Erfgoed, hebben zes fondsen geld gegeven voor de gehele klus. Eén fonds heeft pas in december een bijdrage toegezegd. Daarom staat deze niet op het reclaimedoek vermeld, welke aan de steiger heeft gehangen.

Klokkenstoel Skarl

Aan deze klokkenstoel zijn in het verslagjaar geen onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

Kerktoren Workum

Het platte dak onder de lantaarn vertoonde lekkage. Deze lekkage is verholpen.

In december 2017 hebben we een subsidiebeschikking van de provincie ontvangen voor de restauratie van de klokkenstoel in deze toren. Deze klokkenstoel, daterend van begin 17^e eeuw, vertoonde veel gebreken. De 400 jaar oude spijkers roesten al vele jaren. Door dit roesten scheurde veel van het oude hout kapot. Er zijn daarom vele tientallen roestende spijkers uit het hout geboord en vervangen door nieuwe spijkers die speciaal hiervoor gesmeed zijn. De nieuwe spijkers hebben een speciale behandeling ondergaan om roesten tegen te gaan. Tevens zijn veel slechte houten tognagels in houtverbindingen vervangen door nieuwe van eikenhout. Ook waren houten constructieonderdelen door oude lekkages en houtboorders dusdanig

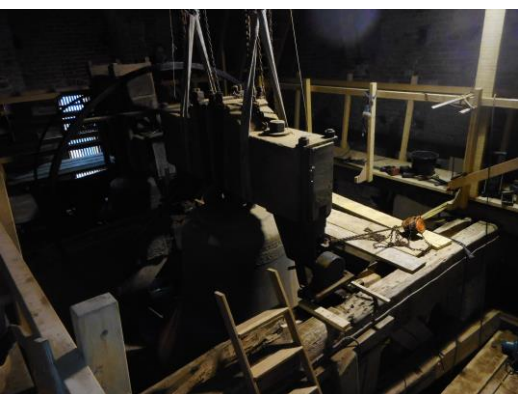

aangetast dat delen vervangen moesten worden. Toch bleef er op deze klus een flink subsidiebedrag onbenut, omdat de klus van te

Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Súdwest Fryslân - jaarverslag 2018

voren “zwaarder” was ingeschat dan achteraf bleek. De restauratie is uitgevoerd door vakmensen van Scheepswerf De Hoop uit Workum. Zij zijn erg bedreven in dit werk. De klus was in regie opgedragen.

De heer Gerard van Dijk van de provinciale afdeling Opgave Fries kapitaal, portfolio grutsk op Fryslân, stelde daarom in december voor om het overgebleven geld te besteden aan de restauratie van de klokken. Een restauratie die ook erg nodig bleek. Slechte klepels, veel roestend ijzer en rechte luidassen die in het verleden waren veranderd in krukassen. Klokkenadviseur J. Pompstra heeft hiervoor een restauratieplan opgesteld en Klokkengieterij Reiderland heeft alle toebehoren te weer veranderd in rechte weer van vallend luiden manier van luiden zullen klinken. Ook wordt voorkomen.

De klepel in dit klokje is versleten en zal ook worden vervangen.

Eén van de twee klepels hing nog aan twee bouten. De overige bouten waren afgebroken. Deze zullen worden vervangen door dikkere bouten.

Bovenin de lantaarn hangt een klein klokje uit de vijftiger jaren.

Daarnaast zal het carillon een onderhoudsbeurt krijgen en zal er een nieuwe computer worden aangeschaft, zodat er veel meer liederen kunnen worden gespeeld. Alle werkzaamheden aan het carillon en de nieuwe computer worden betaald door Stadsbelang Workum.

De werkzaamheden aan de klokken en het carillon zijn in 2018 opgedragen. Uitvoering staat gepland voor 2019.

Kerktoren Fols gare

Aan deze toren zijn in 2018 geen onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

Het uurwerk is meerdere keren in storing geweest. Ook zat een drijfjas vastgeroest. Dit is hersteld. Er is een offerte ontvangen voor het vervangen van het oude versleten elektrisch uurwerk wat zorg moet dragen voor de aandrijving van de wijzers en het slaan van de hamer op de klok. Er is bij de verenigingen in het dorp de vraag neer gelegd of zij een financiële bijdrage willen leveren hiervoor. Voor onze stichting zijn de kosten van € 6.310,-- een onvoorziene post waarvoor ook geen subsidie mogelijk is. Aan het einde van het verslagjaar hadden we vanuit het dorp nog geen reacties

ontvangen.

Kerktoren Gauw

Aan deze toren zijn in het verslagjaar geen onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

Wel is het uurwerk in storing geweest. Dit is hersteld.

Toren IJlst

Aan deze toren zijn in 2018 geen onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Wel bleek dat de haan bovenop de toren vast zat en niet meer met alle winden meewaaide. Daardoor ving deze veel wind en ging scheef staan. De haan is, met gebruikmaking van een grote kraan, van de toren gehaald en het draaipunt is hersteld, ontroest en voorzien van een nieuwe kogel en van nieuw vet.

De kerkrentmeesters hadden verzakkingsscheuren in hun kerkgebouw ontdekt en wilden onze stichting daarvoor verantwoordelijk stellen. Onderzoek ter plaatse leerde dat deze scheuren al heel veel jaren aanwezig zijn, maar dat de verzakkingsscheuren zich niet alleen ter plaatse van de toren in de kerkmuur bevinden, maar op diverse andere plaatsen in de kerkmuren. Het is dan ook de vraag of het niet de kerk is die verzakt, in plaats van de toren. We hebben de kerkrentmeesters geadviseerd eerst vijf jaar te gaan monitoren.

Begraafplaats en klokkenstoel Indijk

Hoveniersbedrijf Tjeerd van Netten uit Hommerts heeft in 2018 voor het tweede achtereenvolgende jaar de opdracht gekregen het onderhoudswerk uit te voeren.

De begraafplaats is in het verslagjaar 18 keer gemaaid. Ook is snoeiwerk verricht aan de bomen. De klokkenstoel is behandeld met een anti-alg middel.

Kerktoren Nijland

Aan deze toren zijn in 2018 geen onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Wel is er twee maal storing geweest aan de luidapparatuur. Dit is beide keren hersteld.

Begraafplaats en klokkenstoel Smallebrugge

Hoveniersbedrijf Tjeerd van Netten uit Hommerts heeft in 2018 voor het tweede achtereenvolgende jaar de opdracht gekregen het onderhoudswerk uit te voeren.

De begraafplaats is in het verslagjaar 18 keer gemaaid. Ook is snoeiwerk verricht aan de bomen. De klokkenstoel is behandeld met een anti-alg middel.

**Stichting tot behoud van monumenten in de
gemeente Súdwest Fryslân - jaarverslag 2018**

De kosten van het onderhoud, onder aftrek van de rijkssubsidie, worden betaald door de Dr. L.A. Buma Stichting te Sneek.

Klokkenstoel Ypecolsga

Deze klokkenstoel is in 2014 gerestaureerd. In het verslagjaar zijn geen onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Het bedrijf, dat de begraafplaatsen en klokkenstoelen van Indijk en Smallebrugge voor ons onderhoudt, is opdracht gegeven de klokkenstoel te behandelen met een anti-alg middel.

Vuurtoren van Workum

Na de succesvolle restauratie in 2016 zijn aan de vuurtoren en wachterswoning in 2018 geen onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. In de winter was er enige stormschade aan de dakpannen. Dit is hersteld.

2. Jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans, met vergelijkende cijfers van het vorige boekjaar;
- de staat van baten en lasten;
- de toelichting op de balans en de staat van baten en lasten.

2.1 Balans 31 december 2018

De balanspositie per 31 december 2018 van de Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Súdwest-Fryslân is als volgt.

Activa	2018	2017	Passiva	2018	2017
Vaste activa			Eigen vermogen		
			- Algemene reserve	115.000	115.000
			- Jaarresultaat	8.940	154.275
			- Reserve onderhoud / restauratie.	215.879	61.604
Vlottende activa			Kortlopende schulden		
Vorderingen			- Crediteuren	35.891	18.961
Liquide middelen:			- Overlopende passiva	107.285	78.304
- Rabo Zakelijke rekening	6.060	23.403			
- Rabo Doel Reserveren	276.936	204.742			
- MoneYou Zakelijk Sparen	100.000	100.000			
- SNS Zakelijk Sparen	99.999	99.999			
Totaal activa	482.995	428.144	Totaal passiva	482.995	428.144

**Stichting tot behoud van monumenten in de
gemeente Súdwest Fryslân - jaarverslag 2018**

2.2 Staat van baten en lasten

Omschrijving	Werkelijk 2018	Begroot 2018	Werkelijk 2017
Algemene baten			
Bijdragen gemeente	146.874	146.850	146.874
Donatie	750		
Verhuur objecten	10.907	5.650	8.197
Instandhouding			
Subsidies Nationaal Restauratiefonds	59.937	37.350	68.013
Restauratie subsidie provincie	57.218	750	62.353
Bijdragen derden (fondsen e.a.)	54.750	4.000	98.000
Waddenfonds	0	47.050	47.059
Overlopende passiva	-28.531	3.240	19.091
Vergoeding Wetterskip	0	600	610
Schadevergoedingen	0		11.830
Overige baten instandhouding	3.030	2.960	-92
Financiering			
Rente spaarrekeningen	407	950	1.078
Totale baten	305.342	249.400	463.013

Omschrijving	Werkelijk 2018	Begroot 2018	Werkelijk 2017
Algemene lasten			
Technische/administratieve ondersteuning	39.960	54.190	41.620
Overige algemene kosten	3.267	4.110	3.812
Bestuurslasten			
Overige bestuurskosten	1.811	4.100	1.417
Instandhouding			
Kosten subsidiabel	235.295	108.640	226.795
Kosten niet subsidiabel	15.896	32.270	34.922
Financiering			
Bankkosten	174	200	172
Onvoorzien		4.600	
Totale lasten	296.403	208.110	308.738

Saldo baten minus lasten	8.939	41.290	154.275
---------------------------------	--------------	---------------	----------------

2.4 Kasstroomoverzicht

Een kasstroomoverzicht is een overzicht van de feitelijke geldstromen die in een organisatie in de loop van een boekjaar binnenkomen en uitgaan. Dit staat ook bekend als de "staat van herkomst en besteding der middelen".

Het kasstroomoverzicht geeft een analyse van de mutaties in het werkkapitaal c.q. de geldmiddelen. Een dergelijk overzicht heeft toegevoegde waarde naast de informatie uit de balans en de staat van baten en lasten.

Kasstroom 2018

Mutatie 2018

Operationele activiteiten			
- Saldo baten minus lasten	8.940		
Mutaties operationele activiteiten			8.940
Investeringsactiviteiten			
Financieringsactiviteiten			
Mutaties NWK (Netto werkkapitaal)			
Vorderingen			
- Mutatie debiteuren			
Mutaties vorderingen			
Kortlopende schulden			
- Toename crediteuren	16.930		
- Toename overlopende passiva	28.981		
Mutaties kortlopende schulden		45.911	
Mutaties NWK (Netto werkkapitaal)			45.911
Mutaties liquide middelen			54.851
Liquide middelen			
- Saldo 1 januari	428.144		
- Saldo 31 december	482.995		
Toename saldo			54.851

Gecombineerd geven de balans, de resultatenrekening en het kasstroomoverzicht een volledig beeld van het financiële reilen en zeilen van onze stichting. De balans toont de waarde van de bezittingen en schulden op enig moment en de resultatenrekening verschaft inzicht in de opbrengsten en kosten in een periode. Het kasstroomoverzicht zet de inkomsten en uitgaven in die periode tegenover elkaar en maakt daarmee het plaatje compleet.

Vaststelling

Het Jaarverslag 2018 is vastgesteld in de vergadering van het bestuur van de Stichting tot behoud van monumenten in de gemeente Súdwest Fryslân gehouden op 6 juni 2019.

Secretaris,
R. Boersma.

Voorzitter,
J.W. Boekhoven.